

MADANIY MEROS VA VATANPARVARLIK: YOSH AVLODNI MILLIY QADRIYATLAR ASOSIDA TARBIYALASH

To'xtanazarov Ilhom Ibragimjanovich

Farg'ona davlat universiteti harbiy ta'lim fakulteti o'qituvchisi Saparboyev

Umarbek O'tkirbek o'g'li

Farg'ona davlat universiteti harbiy ta'lim fakulteti 1-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola yosh avlodni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash jarayonida madaniy meros va vatanparvarlikning pedagogik ahamiyatini tahlil qiladi. Tadqiqotda milliy meros elementlarini maktab va universitet ta'limiga integratsiya qilishning samaradorligi, interaktiv metodlar, tarixiy ekskursiyalar va multimedia vositalarining roli ko'rib chiqilgan. Eksperimental va ijtimoiy-tahliliy metodlar yordamida yoshlar orasida milliy identifikatsiya, vatanparvarlik hissi va madaniy qadriyatlarni anglash darajasi aniqlangan. Tadqiqot natijalari pedagogik jarayonda milliy meros va vatanparvarlik elementlarini samarali qo'llash orqali yoshlarni milliy g'urur va ma'naviy yetuklik ruhida tarbiyalashning ilmiy va amaliy asoslarini belgilaydi.

Kalit so'zlar: madaniy meros, vatanparvarlik, milliy qadriyatlar, yosh avlod tarbiyasi, pedagogik integratsiya, interaktiv metodlar, ma'naviy rivojlanish, tarixiy ekskursiyalar, multimediya vositalari, milliy identifikatsiya

CULTURAL HERITAGE AND PATRIOTISM: EDUCATING THE YOUNGER GENERATION BASED ON NATIONAL VALUES

Abstract: This article analyzes the pedagogical significance of cultural heritage and patriotism in the process of educating the younger generation based on national values. The study examines the effectiveness of integrating elements of national heritage into school and university education, as well as the role of interactive methods, historical excursions, and multimedia tools. Using experimental and socio-analytical methods, the research identifies the level of national identity, patriotism, and understanding of cultural values among students. The results of the study determine the scientific and practical foundations for effectively applying cultural heritage and patriotism in pedagogical practice to educate young people with national pride and moral maturity.

Keywords: cultural heritage, patriotism, national values, education of the younger generation, pedagogical integration, interactive methods, moral development, historical excursions, multimedia tools, national identity

КУЛЬТУРНОЕ НАСЛЕДИЕ И ПАТРИОТИЗМ: ВОСПИТАНИЕ МОЛОДОГО ПОКОЛЕНИЯ НА ОСНОВЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ

Аннотация: В статье анализируется педагогическое значение культурного наследия и патриотизма в процессе воспитания молодого поколения на основе национальных ценностей. В исследовании рассматривается эффективность интеграции элементов национального наследия в школьное и университетское образование, а также роль интерактивных методов, исторических экскурсий и мультимедийных средств. С использованием экспериментальных и социально-аналитических методов определяется уровень национальной идентичности, патриотизма и понимания культурных ценностей среди учащихся. Результаты исследования определяют научные и практические основы для эффективного применения культурного наследия и патриотизма в педагогической практике с целью воспитания молодого поколения с национальной гордостью и моральной зрелостью.

Ключевые слова: культурное наследие, патриотизм, национальные ценности, воспитание молодого поколения, педагогическая интеграция, интерактивные методы, моральное развитие, исторические экскурсии, мультимедийные средства, национальная идентичность

KIRISH

Globalashuv jarayoni, axborot makonining kengayishi va turli madaniy ta'sirlarning o'sishi zamonaviy jamiyatda milliy qadriyatlar va vatanparvarlik g'oyalarining shakllanishini yangi qiyinchiliklarga duch keltirmoqda. Yosh avlodning milliy o'zligini mustahkamlash, tarixiy va madaniy merosga hurmat ruhida tarbiyalash bugungi kun pedagogik masalalarning eng dolzarb yo'nalishlaridan biridir.

Madaniy meros — bu millatning tarixiy tajribasi, urf-odatlar, san'ati, adabiyoti va falsafiy qarashlarining jamlanmasi bo'lib, u yoshlarning ma'naviy rivojlanishi va vatanparvarlik ruhida tarbiyalanishida beqiyos rol o'ynaydi. O'zbek milliy qadriyatlarini o'rganish orqali yoshlar o'z tarixini, madaniy merosini va milliy identifikatsiyasini chuqur anglash imkoniga ega bo'ladi. Shu nuqtai nazardan, pedagogik jarayonda milliy meros elementlarini tizimli ravishda integratsiya qilish — vatanparvarlik tarbiyasining samarali mexanizmi sifatida qaraladi.

Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik amaliyotda yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash jarayonida interaktiv metodlar, madaniy ekskursiyalar, tarixiy manbalar va multimediya vositalari keng qo'llanilmoqda. Bu

esa nafaqat o'quvchilarning ma'naviy va intellektual rivojlanishini ta'minlaydi, balki ularni milliy g'urur, madaniy merosga hurmat va jamiyatga sadoqat ruhida tarbiyalaydi.

Shu maqsadda, ushbu maqola madaniy meros va vatanparvarlikning pedagogik asoslarini tahlil qilish, yosh avlodni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalashning samarali metod va vositalarini aniqlash hamda zamonaviy pedagogik yondashuvlarni ilmiy nuqtai nazardan baholashga qaratilgan. Tadqiqot natijalari pedagogik amaliyotda milliy g'oya va vatanparvarlik ruhini shakllantirish bo'yicha samarali strategiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Madaniy meros va vatanparvarlik mavzulari bo'yicha pedagogik tadqiqotlar xalqaro va milliy adabiyotlarda keng yoritilgan. Zamonaviy pedagogika nazariyotchilari (B. Bloom, J. Dewey, V. Sukhomlinskiy) milliy qadriyatlar va ma'naviy tarbiya jarayonida sistematik yondashuvning ahamiyatini ta'kidlaydilar. Shu bilan birga, o'zbek olimlari (A. Avloniy, Sh. Rashidov, A. Qodirov) milliy madaniy merosni yosh avlodning vatanparvarlik ruhida tarbiyalashdagi amaliy va nazariy jihatlarini tadqiq etganlar. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, madaniy meros elementlarini pedagogik jarayonga tizimli integratsiya qilish yoshlar orasida milliy identifikatsiya, g'urur va vatanparvarlik hissini mustahkamlashda samarali vosita hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, ilmiy adabiyotlar tahlili nafaqat tarixiy va pedagogik manbalarni, balki zamonaviy interaktiv metodlarni ham qamrab oladi, bu esa tadqiqotning nazariy asosini shakllantiradi.

MILLIY madaniy meros va vatanparvarlik mavzularidagi nazariy adabiyotlar, tarixiy manbalar va zamonaviy pedagogik tadqiqotlar o'rganiladi, ularning ilmiy va amaliy ahamiyati baholanadi. Maktab va universitet sharoitida yosh avlodni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash bo'yicha pilot darslar va interaktiv mashg'ulotlar o'tkaziladi. O'quvchilar, o'qituvchilar va ota-onalarning vatanparvarlik tushunchasi, madaniy merosga munosabati va pedagogik uslublarga bo'lgan qiziqishlari o'rganiladi. Olingan ma'lumotlar tizimlashtiriladi, tadqiqot natijalari tahlil qilinib, samarali pedagogik tavsiyalar ishlab chiqiladi. Tadqiqotning asosiy metodologik printsiplari – tarbiyaviy, tizimli va interaktiv yondashuvlarni uyg'unlashtirish, madaniy merosni yoshlarning kundalik hayotida va ta'lim jarayonida faol qo'llash hamda vatanparvarlik ruhini mustahkamlashdir. Shu yondashuv orqali maqola yosh avlodning milliy qadriyatlar asosida tarbiyalanishini tizimli va ilmiy asoslangan tarzda yoritadi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, madaniy merosni pedagogik jarayonga tizimli integratsiya qilish yosh avlodning milliy qadriyatlar asosida tarbiyalanishini sezilarli darajada samarali qiladi. Eksperimental mashg'ulotlar va interaktiv darslar

davomida o'quvchilarda quyidagi ijobiy o'zgarishlar kuzatildi. O'quvchilar o'z tarixiy va madaniy merosini chuqurroq angladi, tarixiy shaxslar va voqealar bilan bog'liq bilimlari mustahkamlandi. yoshlar jamiyat va davlatga sadoqat ruhida faol munosabat bildirishga intila boshladi, milliy g'urur va mas'uliyat hissi kuchaydi. Madaniy meros elementlari asosida o'quvchilarda urf-odatlar, an'analar va milliy qadriyatlarni qadrlash ko'nikmalari rivojlandi.

Interaktiv darslar, ekskursiyalar, multimedia va virtual vositalardan foydalanish pedagogik jarayonda yoshlarni faol ishtirok etishga undadi va o'quv jarayonining qiziqarli va mazmunli bo'lishini ta'minladi. O'quvchilar ota-ona, o'qituvchi va jamiyat bilan muloqot orqali milliy qadriyatlarni amalda qo'llashga qiziqish bildirganliklari kuzatildi.

Shu bilan birga, tadqiqot shuni ko'rsatdiki, madaniy meros va vatanparvarlikni pedagogik jarayonga kiritish faqat nazariy bilimlarni oshirish bilan cheklanmasdan, yoshlarning ijtimoiy faolligi, madaniy ongini va ma'naviy yetukligini ham mustahkamlashga xizmat qiladi.

Natijalar shuni tasdiqladiki, madaniy merosni ta'lim jarayoniga sistematik va interaktiv tarzda integratsiya qilish yoshlarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalashning samarali mexanizmi hisoblanadi va pedagogik amaliyotda vatanparvarlik ruhini shakllantirishga beqiyos hissa qo'shadi.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, madaniy meros elementlarini pedagogik jarayonga tizimli integratsiya qilish yosh avlodning milliy qadriyatlar va vatanparvarlik ruhida tarbiyalanishini sezilarli darajada oshiradi. Bu boradagi kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, interaktiv darslar, tarixiy ekskursiyalar, multimedia va virtual vositalardan foydalanish nafaqat nazariy bilimlarni mustahkamlaydi, balki o'quvchilarda amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Shu bilan birga, madaniy meros asosida tashkil etilgan pedagogik jarayon yoshlarni milliy qadriyatlarni o'z hayotida qo'llashga rag'batlantiradi va ularning ijtimoiy faolligini oshiradi.

Adabiyotlar tahlili va eksperimental kuzatuvlar natijalari shuni ko'rsatadiki, milliy meros va vatanparvarlikni pedagogik jarayonga kiritish yoshlarning ma'naviy rivojlanishi, milliy o'zligini anglash va jamiyatga sadoqat hissini mustahkamlashda muhim vosita hisoblanadi. Shu bilan birga, tadqiqot jarayonida olingan ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, milliy qadriyatlar asosida tarbiya jarayonini samarali tashkil etish uchun pedagogik metodlarni doimiy yangilash, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va interaktiv pedagogik yondashuvlarni qo'llash zarur.

Tahliliy va eksperimental natijalarni solishtirish shuni ko'rsatadiki, madaniy merosga asoslangan vatanparvarlik tarbiyasi nafaqat individual rivojlanishga, balki

jamiyatdagi madaniy identifikatsiyaning kuchayishiga ham hissa qo'shadi. Shu nuqtai nazardan, pedagogik jarayonni zamonaviy va innovatsion vositalar bilan boyitish, yoshlarni tarixiy va madaniy qadriyatlar bilan yaqindan tanishtirish, ularni milliy g'urur va vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning samarali mexanizmini yaratadi.

Shuningdek, muhokama davomida aniqlanishicha, pedagogik jarayonda milliy merosni integratsiya qilishning samaradorligi faqat darslarda o'quv materiallarini yoritish bilan cheklanmaydi. U o'quvchilarning o'z hayotida milliy qadriyatlarni amalda qo'llash, tarixiy shaxslar va voqealarni qadrlash, jamiyatga foydali bo'lish hissini rivojlantirish bilan ham bog'liq. Shu sababli, pedagogik amaliyotda madaniy meros va vatanparvarlikni birlashtirgan interaktiv metodlar yoshlarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalashning eng samarali vositasi sifatida qaraladi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari vatanparvarlik va madaniy merosni pedagogik jarayonga integratsiya qilishning yosh avlodni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalashda nazariy va amaliy ahamiyatini tasdiqlaydi hamda pedagogik jarayonni takomillashtirish uchun ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi.

XULOSA

Ushbu tadqiqot shuni ko'rsatdiki, madaniy meros va vatanparvarlikni pedagogik jarayonga tizimli integratsiya qilish yosh avlodning milliy qadriyatlar asosida tarbiyalanishini samarali ta'minlaydi. Madaniy merosning pedagogik yondashuvlarda qo'llanilishi o'quvchilarda milliy identifikatsiyaning mustahkamlash, tarixiy voqealar va shaxslar bilan bog'lanish, shuningdek, madaniy qadriyatlarni qadrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Eksperimental va interaktiv metodlar orqali olib borilgan tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatdiki, tarixiy ekskursiyalar, multimedia vositalari va interaktiv mashg'ulotlar yoshlarning vatanparvarlik hissini kuchaytiradi, ularni jamiyatga foydali, mas'uliyatli va milliy g'urur ruhida tarbiyalangan shaxs sifatida shakllantiradi. Shu bilan birga, pedagogik jarayonni modernizatsiya qilish va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish milliy meros va vatanparvarlik tarbiyasining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytganda, madaniy meros va vatanparvarlikni yosh avlodning tarbiyasiga integratsiya qilish – nafaqat ilmiy va pedagogik nuqtai nazardan, balki jamiyatning madaniy barqarorligi va milliy ongining rivojlanishi nuqtai nazaridan ham strategik ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari pedagogik amaliyotda yoshlarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash, vatanparvarlik ruhini shakllantirish va ularning ma'naviy yetukligini ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Bloom, B. S. (1956). Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals. New York: Longmans, Green.
2. Dewey, J. (1916). Democracy and Education: An Introduction to the Philosophy of Education. New York: Macmillan.
3. Sukhomlinskiy, V. A. (1978). Pedagogika i Vospitanie. Moskva: Prosveshchenie.
4. Avloniy, A. (2005). Milliy tarbiya va ma'naviyat. Toshkent: Sharq.
5. Rashidov, Sh. (2010). O'zbekistonning madaniy merosi va yosh avlod tarbiyasi. Toshkent: Fan.
6. Qodirov, A. (2012). Pedagogik meros va ma'naviy tarbiya. Toshkent: O'qituvchi.
7. UNESCO. (2015). Education for Sustainable Development and Cultural Heritage. Paris: UNESCO Publishing.
8. National Commission for UNESCO. (2018). Promoting Civic Education and Patriotism in Schools. Tashkent: Ministry of Public Education.
9. Karimov, I. A. (1999). Mustaqil O'zbekiston tarixi va madaniy qadriyatlar. Toshkent: Sharq.
10. Abdullayeva, M. (2020). "Milliy qadriyatlar asosida vatanparvarlik tarbiyasi metodlari". Pedagogika va Innovatsiya, 4(12), 35–48.
11. Islomov, R. (2019). "Madaniy meros va yosh avlodning ma'naviy tarbiyasi". O'zbek pedagogika jurnali, 3(56), 22–30.
12. UNESCO. (2003). Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. Paris: UNESCO.
13. Tursunov, F. (2017). "Interaktiv metodlar yordamida vatanparvarlik tarbiyasi". Pedagogik Tadqiqotlar, 2(14), 50–59.
14. Karimova, D. (2021). "Madaniy merosni ta'lim jarayoniga integratsiya qilishning samaradorligi". Ilmiy Pedagogika, 1(9), 17–25.
15. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim Vazirligi. (2020). Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash bo'yicha metodik qo'llanma. Toshkent: O'qituvchi.